

Sygn. akt V CSKP 13/21

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z wniosku J. Sp. z o.o. w W.
przy uczestnictwie F. Sp. z o.o. w W.
o ustanowienie służebności przesyłu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 5 lutego 2021 r.
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w L.
z dnia 21 września 2018 r., sygn. akt VI Ga (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

W uwzględnieniu wniosku J. sp. z o.o. w W. Sąd Rejonowy w J. ustanowił na rzecz wnioskodawcy na nieruchomości składającej się z działki ewidencyjnej nr (...)/5, położonej w J., objętej księgą wieczystą (...) i stanowiącej własność uczestnika F. sp. z o.o. w W., nieograniczoną w czasie, w obszarze oznaczonym na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę J. S. z dnia 7 października 2015 r., służebność polegającą na: 1) prawie utrzymywania na tej nieruchomości Głównego Punktu Odbioru 110/20 kV i związanej z nim infrastruktury oraz prowadzenia jego eksploatacji i związanej z nim infrastruktury, w tym prawie ogrodzenia terenu, całodobowego dostępu, wejścia, przejazdu i przechodu (także sprzętem ciężkim)

osób upoważnionych przez wnioskodawcę w celu dokonywania czynności związanych z instalacją, bieżącą obsługą, konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową lub usuwaniem awarii Głównego Punktu Odbioru i związanej z nim infrastruktury; 2) obowiązku znoszenia przez właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z usytuowania na części nieruchomości obciążonej Głównego Punktu Odbioru 110/20 kV i związanej z nim infrastruktury, w tym: całkowitego zakazu wstępu na teren Głównego Punktu Odbioru oraz obszaru, na którym zlokalizowana jest związana z nim infrastruktura bez pisemnej zgody wnioskodawcy; obowiązku powstrzymywania się od wszelkich działań, które utrudniałyby albo uniemożliwiały dostęp do Głównego Punktu Odbioru oraz obszaru, na którym zlokalizowana jest związana z nim infrastruktura lub eksploatację Głównego Punktu Odbioru i związanej z nim infrastruktury; obowiązku korzystania z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi infrastruktury energetycznej, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, zastrzegając, że obowiązek utrzymania infrastruktury potrzebnej do wykonywania służebności przesyłu w należyтым stanie technicznym obciąża wnioskodawcę; w przypadku prowadzenia prac związanych z instalacją, bieżącą obsługą, konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową lub usuwaniem awarii wnioskodawca jest zobowiązany na własny koszt do przywrócenia nieruchomości do stanu pierwotnego i naprawienia ewentualnych szkód powstałych na skutek prowadzenia prac.

Tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności Sąd Rejonowy zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestnika F. sp. z o.o. w W. kwotę 77 000 zł, płatną w dniu uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawca jest przedsiębiorcą, który w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajmuje się m.in. wytwarzaniem energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii, tj. farmach wiatrowych. Farma wiatrowa wnioskodawcy została zlokalizowana m.in. na nieruchomości, składającej się z działki nr (...)/5, o powierzchni 0,3081ha, położonej w J.

W dniu 6 września 2011 r. wnioskodawca i uczestnik zawarli na okres 25 lat umowę dzierżawy całej tej nieruchomości w celu wykorzystania jej pod budowę Głównego Punktu Odbioru (GPO) i związanej z nim infrastruktury. Wnioskodawca na podstawie stosownych pozwoleń i zezwoleń administracyjnych wybudował na tej nieruchomości infrastrukturę techniczną wchodzącą w skład farmy wiatrowej, tj. stację elektroenergetyczną GPO działającą na potrzeby konwersji energii elektrycznej generowanej przez farmę wiatrową z napięcia 20kV na 110 kV oraz linie energetyczne, a także budynek technologiczny wraz z rozdzielnią 20KV, do której podłączone są kablami podziemnymi wszystkie siłownie wiatrowe działające w ramach tej farmy wiatrowej. W budynku technologicznym umieszczone są także urządzenia zabezpieczające, pomiarowe, monitorujące, sygnalizacyjne, telekomunikacyjne oraz sterujące pracą. Funkcją farmy wiatrowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą jest przesył energii elektrycznej i umożliwienie transformacji wytworzonej energii na wyższy poziom napięcia w celu wprowadzenia energii do sieci dystrybucyjnej Krajowego Systemu Elektroenergetycznego i dostarczanie jej odbiorcom.

Początkowo współpraca między stronami przebiegała bez zakłóceń, jednak z czasem pojawiły się spory prawne, które były przedmiotem szeregu postępowań sądowych. W dniu 15 marca 2014 r. wnioskodawca zwrócił się do uczestnika z ofertą zawarcia umowy ustanowienia służebności przesyłu, ale uczestnik nie przyjął tej oferty.

W ocenie Sądu Rejonowego zostały spełnione przesłanki do ustanowienia służebności przesyłu, gdyż wnioskodawca jest przedsiębiorcą energetycznym, o którym stanowi art. 305¹ k.c. w zw. z art. 49 § 1 k.c. oraz właścicielem urządzeń przesyłowych zlokalizowanych na przedmiotowej nieruchomości.

W wyniku apelacji uczestnika Sąd Okręgowy w L. zaskarżonym postanowieniem zmienił postanowienie Sądu Rejonowego i wniosek o ustanowienie służebności oddalił.

Sąd drugiej instancji uzupełnił podstawę faktyczną rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji, ustalając dodatkowo, że toczyło się postępowanie z powództwa uczestnika przeciwko wnioskodawcy o wydanie tej nieruchomości, które zostało

prawomocnie oddalone, a sądy obu instancji w tamtej sprawie potwierdziły związanie stron umową dzierżawy przedmiotowej nieruchomości. W związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym skierowanym do tej nieruchomości, w dniu 22 sierpnia 2016 r., Sąd Rejonowy w Z. udzielił wnioskodawcy przybycia za kwotę 2 091 000 zł brutto. Jednak wobec nie uzupełnienia przez wnioskodawcę w terminie reszty ceny nabycia, tj. kwoty 2 057 000 zł, Sąd Rejonowy w Z. postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2017 r. stwierdził wygaśnięcie skutków udzielonego przybycia. Zażalenie wnioskodawcy zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w J. z dnia 28 czerwca 2017 r.

Sąd drugiej instancji uznał, że ustanowienie służebności nie jest konieczne, gdyż strony łączy długoterminowa umowa dzierżawy, która została zawarta już po wprowadzeniu do kodeksu cywilnego instytucji służebności przesyłu, a zatem kontrahenci uznali, że tego rodzaju stosunek obligacyjny jest dla nich najlepszy i należycie chroni ich interesy. Po prawomocnym rozstrzygnięciu sporu windykacyjnego, pomiędzy stronami nie ma już sporu co do korzystania przez wnioskodawcę z całej nieruchomości na podstawie łączącej strony umowy dzierżawy, co do której strony nie przewidziały możliwości jej wcześniejszego wypowiedzenia i zważywszy na ustalony umową czasookres jej obowiązywania (25 lat), prawo wnioskodawcy do korzystania z tej nieruchomości, na której znajdują się jego urządzenia przesyłowe, jest stabilne. Prawo to zostało ujawnione w księdze wieczystej ze skutkami wynikającymi z art. 17 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 2204; dalej: „u.k.w.h.”). Ponadto zostało zastrzeżone na rzecz wnioskodawcy prawo pierwokupu. W tych okolicznościach ustanowienie służebności byłoby istotną ingerencją w chronione konstytucyjnie prawo własności uczestnika i zmniejszałoby wartość nieruchomości.

Odnosząc się do zarzutu wnioskodawcy, że korzystanie z tej nieruchomości, w celu eksploatacji posadowionych przez niego urządzeń przesyłowych, może zostać zakłócone, gdyż nabywca tej nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym, zgodnie z art. 1002 k.p.c., będzie mógł wypowiedzieć umowę dzierżawy, podobnie jak syndyk w ewentualnym postępowaniu upadłościowym, Sąd Okręgowy wskazał, że spekulacje wnioskodawcy w tym przedmiocie są wątpliwe, a to z uwagi na

przeznaczenie nieruchomości w planie zagospodarowania przestrzennego oraz obecne jej użytkowanie, jak również zajęcie jej prawie w całości pod urządzenia przesyłowe, wykluczające inne jej wykorzystywanie. Wreszcie z uwagi na wysokość czynszu dzierżawnego dla każdorazowego właściciela korzystniejsze będzie pobieranie czynszu niż wypowiedzenie umowy dzierżawy, które wiązałoby się z ryzykiem obciążenia nieruchomości służebnością przesyłu na żądanie przedsiębiorcy przesyłowego. Nawet, gdyby nowy właściciel wypowiedział umowę dzierżawy, to z uwagi na długi termin wypowiedzenia przewidziany w art. 1002 k.p.c., wnioskodawca będzie miał możliwość zawarcia z nowym właścicielem umowy w przedmiocie korzystania z urządzeń przesyłowych. Zwrócił uwagę, iż w dotychczasowym postępowaniu egzekucyjnym wnioskodawca nie wykonał warunków licytacyjnych pomimo zaoferowania najwyższej ceny nabycia. Także jako przedwczesne, Sąd Okręgowy uznał obawy wnioskodawcy co do wykonywania umowy dzierżawy w przypadku ogłoszenia upadłości uczestnika, tym bardziej, że w takim postępowaniu za zgodą rady wierzycieli nieruchomość może być zbyta również z wolnej ręki i w takim przypadku wnioskodawca ma zapewnioną ochronę związaną z prawem pierwokupu. Nadto, niezależnie od sposobu sprzedaży ma ona skutki sprzedaży egzekucyjnej, co wynika z art. 313 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 1228), a zatem wnioskodawcę będzie chronił termin wypowiedzenia zagwarantowany w art. 1002 k.p.c.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zaskarżając postanowienie Sądu Okręgowego w całości, wniósł o jego uchylenie i oddalenie apelacji wraz z zasądzeniem kosztów postępowania apelacyjnego, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 305² § 1 k.c. w zw. z art. 1002 zd. 2 k.p.c. przez uznanie, iż nie zachodzi konieczność ustanowienia służebności przesyłu, z uwagi na łączącą strony umowę dzierżawy, podczas gdy wobec toczącego się postępowania egzekucyjnego z tej nieruchomości oraz z uwagi na prawo nabywcy egzekucyjnego, o którym mowa w art. 1002 zd. 2 k.p.c., do wypowiedzenia umowy dzierżawy, nie sposób twierdzić, że przedsiębiorca przesyłowy dysponuje trwałym i stabilnym

uprawnieniem do nieruchomości, a zatem takim, które jest niezbędne dla celów korzystania z urządzeń, o których stanowi art. 49 § 1 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Na chwilę wydawania zaskarżonego postanowienia nieruchomość, na której znajdują się urządzenia przesyłowe, nie została sprzedana w postępowaniu egzekucyjnym, a zatem nie zmienił się jej właściciel. Pierwsza licytacja nieruchomości okazała się bezskuteczna, gdyż wprowadził wnioskodawca, który zaoferował najwyższą cenę, uzyskał przybycie, ale nie wypełnił warunku licytacyjnego polegające na uiszczeniu brakującej ceny. W tej sytuacji Sąd drugiej instancji trafnie przyjął, że wnioskodawcy nadal przysługują uprawnienia do korzystania z tej nieruchomości, w zakresie posadowionych przez niego urządzeń przesyłowych, wynikające z umowy dzierżawy zawartej na okres 25 lat. Uprawnienia wnioskodawcy wynikające z tej umowy zostały ujawnione w dziale trzecim księgi wieczystej, przez co zobowiązanie każdorazowego właściciela takiej nieruchomości przybierają postać tzw. zobowiązania realnego.

Wprowadzenie do kodeksu cywilnego instytucji służebności przesyłu, będącej prawem rzeczowym ograniczonym, nie wykluczyło możliwości uregulowania uprawnienia przedsiębiorcy przesyłowego do korzystania z nieruchomości, w zakresie związanym z posadowieniem i eksploatacją urządzeń przesyłowych, na podstawie zawartej z właścicielem umowy o charakterze obligacyjnym (zob. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2014 r., II CSK 573/13, niepubl.). Nie jest też wyłączone uzyskanie przez przedsiębiorcę przesyłowego, na podstawie czynności prawnej, uprawnienia do nieruchomości o charakterze rzeczowym innego niż służebność przesyłu (np. użytkowanie - art. 284 k.c. w zw. z art. 252 i n. k.c.).

Zawarcie pomiędzy przedsiębiorcą przesyłowym a właścicielem nieruchomości umowy obligacyjnej, na podstawie której przedsiębiorca ma prawo do posadowienia urządzeń przesyłowych i ich eksploatacji, czyni uzasadnionym sprzeciw właściciela nieruchomości przeciwko sądowemu ustanowieniu

służebności przesyłu w sprawie zainicjowanej wnioskiem przedsiębiorcy przesyłowego, chyba że tytuł obligacyjny nie gwarantuje mu stabilnego tytułu prawnego do nieruchomości, względnie przewidziany w takiej umowie termin, w ciągu którego przedsiębiorca przesyłowy ma prawo do korzystania z nieruchomości kończy się w relatywnie bliskiej przyszłości, zaś okoliczności konkretnej sprawy wskazują na to, iż właściciel nieruchomości nie wyrazi zgody na przedłużenie takiej umowy lub przedsiębiorca przesyłowy nie zaakceptuje warunków przedłużenia umowy zaproponowanych mu przez właściciela nieruchomości.

Jakkolwiek służebność przesyłu, jako prawo rzeczowe, jest silniejsze niż prawo obligacyjne, którego przedmiotem jest prawo przedsiębiorcy do korzystania z nieruchomości, nawet gdy, jak w tej sprawie, jest ono długoterminowe i zostało ujawnione w księdze wieczystej ze skutkami przewidzianymi w art. 17 u.k.w.h., to jednak brak jest podstaw do podzielenia stanowiska, że w świetle art. 305² § 1 k.c., żądania przedsiębiorcy przesyłowego, jeśli właściciel nieruchomości odmowa zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, nie tamuje istnienia uprawnienia do tej nieruchomości o charakterze obligacyjnym w zakresie posadowienia i eksploatacji urządzeń przesyłowych. Przyznanie przedsiębiorcy przesyłowemu prawa do żądania ustanowienia służebności przesyłu, po wybudowaniu urządzeń przesyłowych, pomimo że przysługuje mu tytuł prawny do nieruchomości o charakterze obligacyjnym, prowadziłoby do unicestwienia umowy stron, wbrew jej postanowieniom i stanowiłoby nieuzasadnioną ingerencję sądu w prawo właściciela, który wyraził już w umowie z przedsiębiorcą przesyłowym zgodę na korzystanie z jego nieruchomości w zakresie, który, z jednej strony, zapewnia przedsiębiorcy przesyłowemu należyłą ochronę, a z drugiej strony, uwzględnia interesy właściciela na warunkach wynegocjowanych przez niego z przedsiębiorcą przesyłowym, a nie narzuconych mu przymusowo konstytutywnym orzeczeniem sądowym. Wniosek przedsiębiorcy o sądowe ustanowienie służebności, złożony po wybudowaniu urządzeń przesyłowych, nie może prowadzić do pogorszenia sytuacji właściciela nieruchomości i polepszenia sytuacji przedsiębiorcy w stosunku do rozkładu praw i obowiązków przewidzianych w zawartej przez nich umowy obligacyjnej. W stanie faktycznym sprawy tego rodzaju sytuacja występuje, gdyż według umowy dzierżawy roczny czynsz wynosi

30 000 zł (co w przeciągu 25 lat daje kwotę 750 000 zł), zaś ustalone w tej sprawie jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesylu (nieograniczone w czasie) wyniosło 77 000 zł, czyli prawie dziesięciokrotnie mniej. Nie bez znaczenia jest tutaj również okoliczność, że wnioskodawca jest przedsiębiorcą przesylowym, który nie dostarcza energię elektryczną końcowym odbiorcom, lecz zainstalował farmę wiatrową w celu przetwarzania energii wiatrowej w energię elektryczną, a następnie przesyła ją do ogólnopolskiej sieci energetycznej GPZ Z. należący do T. S.A. W konsekwencji lokalizacja na danej nieruchomości urządzeń przesylowych wchodzących w skład farmy wiatrowej wymagała zgody jej właściciela, który przez to miał wpływ na ustalenie warunków korzystania przez przedsiębiorcę przesylowego z nieruchomości, w tym wysokość świadczeń pieniężnych odniesionych nie tylko do wartości nieruchomości, ale i możliwych zysków przedsiębiorcy przesylowego. Usytuowanie farmy wiatrowej akurat na tej nieruchomości nie wynikało więc z potrzeby dostarczania energii bezpośrednio końcowym jej odbiorcom, wszak równie dobrze mogła być założona na innej nieruchomości, której położenie gwarantowało jej podatność na określone parametry wiatru i ekonomiczne funkcjonowanie takiej farmy. Dlatego uprawnienia właściciela, który zawarł z przedsiębiorcą przesylowym umowę obligacyjną określającą zasady korzystania z nieruchomości, muszą być respektowane.

W konsekwencji roszczenie przedsiębiorcy przesylowego, o ustanowienie służebności przesylu, o którym mowa w art. 305² § 1 k.c., nie powstaje, gdy na podstawie zawartej z właścicielem nieruchomości umowy obligacyjnej ma zagwarantowane stabilne prawo do tej nieruchomości na potrzeby posadowienia i eksploatacji urządzeń przesylowych. Ingerencja sądu realizuje się dopiero, gdy przedsiębiorca przesylowy i właściciel nie uregulowali umownie uprawnień przedsiębiorcy przesylowego do korzystania z nieruchomości. Inaczej rzecz ujmując, to orzeczenie sądowe rozstrzygające spór jest surogatem woli stron wyrażonej w czynności prawnej, a nie odwrotnie. Słusznie Sąd drugiej instancji zauważył, iż w kontekście badania interesu przedsiębiorcy przesylowego w ustanowieniu służebności przesylu nie można tracić z pola widzenia konstytucyjnie zagwarantowanej ochrony prawa własności (art. 61 ust. 1-3 Konstytucji RP).

Jeżeli chodzi o wpływ postępowania egzekucyjnego, w stosunku do takiej nieruchomości, na zasadność wniosku przedsiębiorcy przesyłowego o ustanowienie służebności przesyłu, to przez wzgląd na zawarcie umowy dzierżawy, na czas oznaczony, z zachowaniem formy pisemnej z datą pewną, oraz na fakt, że nieruchomość została wydana wnioskodawcy i nie nastąpiła zmiana właściciela nieruchomości, nadal ma zastosowanie reguła wyrażona w art. 694 k.c. w zw. z art. 678 § 2 k.c. Nabycie przedmiotowej nieruchomości, w wyniku licytacyjnej sprzedaży, przez inny niż wnioskodawca podmiot, który w terminie określonym w art. 1002 zd. 2 k.p.c. wypowie umowę dzierżawy z 2011 r., jest jedną z wielu możliwości, która może, ale nie musi wystąpić. Mianowicie, możliwe jest skuteczne nabycie nieruchomości, przez wnioskodawcę po drugiej licytacji, względnie nie dojdzie do drugiej licytacji (albo okaże się bezskuteczna) i do przejęcia jej przez wierzyciela egzekwującego albo hipotecznego (art. 984 k.p.c.), co spowoduje umorzenie postępowania egzekucyjnego (art. 985 k.p.c.). Możliwa jest też sytuacja, gdy wprawdzie w wyniku postępowania egzekucyjnego nabywcą licytacyjnym będzie inny niż wnioskodawca podmiot, ale po prawomocnym przysądzeniu własności nie dokona wypowiedzenia umowy dzierżawy w miesięcznym zawitym terminie prawa materialnego określonym w art. 1002 zd. 2 k.p.c.

Z przedstawionych wariantów, wariant nabycia własności przedmiotowej nieruchomości przez inni niż wnioskodawca podmiot, który w dodatku wypowie umowę dzierżawy z zachowaniem miesięcznego terminu od dnia uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności, nie jawi się jako najbardziej prawdopodobny, zważywszy na to, że pod względem ekonomicznym przyszły nabywca wypowiadając umowę dzierżawy, w razie sądowego ustanowienia służebności przesyłu, uzyskałby zdecydowanie niższe wynagrodzenie, aniżeli suma rocznych czynszów dzierżawnych do 2036 r. Poza tym, dla ustanowienia służebności wystarczający jest obszar ok. 2/3 części nieruchomości, co spowoduje, że pozostała 1/3 część nie będzie mogła przynosić spodziewanych dochodów ze względu na ograniczenia spowodowane farmą wiatrową wnioskodawcy, tym bardziej zważywszy, że wnioskodawca, w ramach wniosku o ustanowienie

służebności przesyłu, domagał się przyznania mu uprawnienia do wygrodzenia, z nieruchomości uczestnika, obszaru służebnego.

Niezależnie jednak od tego, który z wariantów zostanie ostatecznie zrealizowany w przyszłości, na chwilę wydawania rozstrzygnięcia przez Sąd drugiej instancji nie doszło do zmiany właściciela nieruchomości w wyniku jej sprzedaży egzekucyjnej i do skutecznego wypowiedzenia umowy dzierżawy. W razie gdyby jednak taka zmiana nastąpiła i nowy właściciel w terminie wypowiedział umowę dzierżawy, wówczas dopiero stanie się aktualne roszczenie wnioskodawcy oparte na przepisie art. 305² § 1 k.c. W takim przypadku ustawowy roczny termin wypowiedzenia, zagwarantowany w art. 1002 zd. 2 k.p.c., jest wystarczający dla przedsiębiorcy przesyłowego na wystąpienie z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu. Należy nadmienić, że w związku z legalnym postawieniem przez wnioskodawcę urządzeń przesyłowych na tej nieruchomości, jego sytuacja prawna w ramach takiego postępowania będzie przez to zdecydowanie korzystniejsza w stosunku do nowego właściciela, bowiem jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 26 lipca 2017 r., III CZP 28/17 (OSNC 2018, nr 4, poz. 38), w sprawie z wniosku przedsiębiorcy przesyłowego o ustanowienie służebności przesyłu dla istniejących urządzeń przesyłowych, ustanowienie służebności przesyłu następuje z uwzględnieniem istniejącego ich przebiegu.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

ke